

Semester 1984. Senast Göran Eriksson hade semester var 1984. Då köpte han sin traktor och blev bjuden till Valmetfabriken i Finland i tre dagar.

Göran sista bonden i Tulka by

Det är torsdag morgon i Tulka by några kilometer utanför Hallstavik. Åkrarna är plöjda i feta glänsande fåror och den frostnupna ången utanför Göran Erikssons hus gnistrar efter ännu en kall natt.

Föran är den siste aktive bonden i byn. Vi sitter i hans kök och han bjuder på kaffe. I ett hörn brottas katterna Smulan och Skorpan.

Göran har alltid arbetat med djuren och jorden, bortsett från militärtjänsten i Uppsala och lantbruksskolan Börstilsgården åren 1967-68.

Föräldrarna Rakel och Gunnar, som fortfarande bor i byn, drev gården tills för åtta år sedan när Göran tog över på heltid. Även system Karin som arbetar som distriktssköterska har återvänt till Tulka efter en tid i Skåne.

Den ursprungliga Roslagsbonden bedrev ett årstidsanpassat växelbruk av odling, jakt och fiske. Men Göran berättar att han varken jagat eller fiskat.

— Jo förresten, jag metade ju på Edeboviken när jag var liten, minns han.

Numera är det de 24 mjölkkorerna och ungdjuren som styr dygnsrytmen och arbetsdagen blir minst 12-13 timmar. Tre dagar i månaden kommer avbytaren, men det blir inte mycket ledigt då heller.

— Hon slutar klockan halv sex. Det är just när jag kör som hårdast, säger Göran och ler milt och mångtydigt.

Vid mitten av 60-talet fanns sex mjölkproducenter bara i Tulka.

— Nu är det jag, en i Gröby, två i Norrby och två i Kusby som

håller på. Det blir sex stycken i hela Häverö socken, räknar Göran ut.

Även de stora prästgårdarna Edebo, Söderby-Karl och Väddö har slutat med mjölkkor.

— Men på Väddö var det visst någon som pratade om att gå tillbaka till mjölkproduktion. När inga andra jobb finns så är det väl bättre än ingenting, tänker Göran högt.

Kanske blir detta en oplanerad sideeffekt av lågkonjunkturen. För egen del är byns siste mjölkbonde optimist och ser ingen anledning att sluta.

— Så länge mjölk bilen kommer fortsätter man väl.

På frågan om han aldrig känner ett behov av att lämna byn och vara ledig svarar han:

— Det har aldrig blivit av att ta ut någon semestervecka. Men 1984, när jag köpte nya traktorn, blev jag bjuden till Valmetfabriken i Finland. Då var jag ledig tre dagar. Och i Stockholm var han senast för drygt tio år sedan.

Göran slår upp en påtår och jag fyller på med lite av den hemkörda mjölken. Han har en blå T-shirt nedstoppad i ladugårdsbyxorna.

— Min mjölk går till Kallhälls mejeri utanför Stockholm. Den mjölk som säljs här kommer från Uppsala, förklarar han och tillägger:

— Det känns avigt, men det blir väl så när allt ska gå mot stordrift.

Den kommande internationella stordriften, med diskussioner om GATT-avtal, EG, avregleringar och omställning, följer Göran så gott han hinner.

— Är de som förhandlar bara intresserade av billig mat, vet man inte hur det går. Det blir tillgång och efterfrågan som styr och så ska det ju vara.

Men förutsättningarna är så olika; med ett varmare klimat kan man få helt andra skördar, man kan bygga enklare och det går åt mindre foder, resonerar Göran engagerat.

— Men det värsta är nog själva oron — att inte veta hur det blir. Den gör nog mera skada än förändringarna vi står inför.

Göran reser på sig medan han sammanfattar den senaste månadens väder. Det kan han prata länge om. Han tar på sig stövlarna och skärmmössan med det rätta hemtrevliga 50-talsstuket. Vi går ut och katterna följer med.

I de höga och redan nakna skarna sitter kajorna som alltid om hösten. På vägen mot ladugården möter vi en av de andra fasta byborna. Tulka by är i högsta grad levande med ett tiotal permanenta hushåll.

— De flesta grannarna arbetar i Hallstavik, någon på skolan, någon på socialkontoret och ett par stycken på Holmens pappersbruk, berättar Göran.

Nu ska han se till korna som han just tagit in för året. Bara några kvigor går kvar ute.

— Sedan blir det tid till att gå ett varv runt beteshagarna för att laga stängsel efter sommarens äventyr och att räfsa ihop efter-skörden på Håvängarna.

Under eftermiddagen ska den sista veden köras in för vintern, och Göran hoppas den ska räcka åt både sig själv och föräldrarna.

— Ju mer man stoppar in, desto mer går det åt, som han uttrycker saken. Göran Eriksson odlar sitt foder giftfritt och läser gärna naturens tecken.

— Det blir nog en hård vinter i år, förutspår han och kisar mot de stora rönnbärsklasarna.

OLLE ANDERSTAM

Foto: Olle Anderstam

Mjölknings styr dagen. Göran Erikssons dygnsrytm styrs av mjölkningen morgon och kväll, utom de dagar när avbytaren kommer.